

FÖRSVARETS

FORUM

nr 9 • 2013
Försvarsmaktens personaltidning

DELTIDS SOLDATER

därför valde de
tidvis tjänstgöring

Försvarsmakternas
församling i Florida

– under svensk ledning

Skjutfält i skärgården

– var ska vi få öva i framtiden?

NYTT KRIGSFÖRBAND PÅ MUST • FLYGBASJÄGARNA FYLLER 30 • FRAMTIDENS UTBILDNING

INNEHÅLL

7-9

11-13

18-20

Aktuellt: Samövning med Tullverket.....	4
15 personer på nya poster.....	5
Vad Försvarsmakten åstadkom i Filippinerna....	6
Fokus: Känso, en viktig skjutfältsfråga	7-9
De lodjursmärkta firar 30.....	10
Jägarsoldat, men bara ibland.....	11-13
Framtidens utbildning för dig?	15-17
Till sist: F7 med i julens storfilm.....	21

FÖRSTASIDAN

FOTO:
NIKLAS ENGLUND/
INFOS

Utmaningarna fortsätter

I den ledare jag skrev vid den här tiden för ett år sedan konstaterade jag att "2013 blir ett år fullt av utmaningar". Och visst har det varit så.

Inget tyder heller på att 2014 kommer att bli annorlunda: I slutet av februari lämnar vi in vårt budgetunderlag där vi även belyser konsekvenserna av regeringens uppdrag att minska lönekostnaderna med 500 miljoner kronor. I slutet av mars lämnar försvarsberedningen sin nästa rapport som sedan ska omvandlas till ett nytt inriktningsbeslut under 2015. Och där emellan är det val till riksdagen.

Utmaningarna att hitta balans mellan uppgifter och resurser kommer bestå – det är något vi måste klara av att hantera. Jag har noterat oron kring arbetet med FM Org 18 vilket också tydligt avspeglar sig i medarbetarundersökningen FM VIND. Där har ni medarbetare bland annat signalerat att Försvarsmaktens målbild behöver tydliggöras. Andra signaler är brist på administrativt stöd, hög arbetsbelastning och stress. Det finns sådant som är bra också, exempelvis förtroendet för den närmaste chefen. Men sammantaget gör resultatet av FM VIND att åtgärder behöver vidtas av alla chefer, på alla nivåer.

Därför kommer jag nu tillsammans med min ledningsgrupp upprätta en åtgärdslista med de mest prioriterade uppgifterna. Den kommer sedan regelbundet att följas upp. Parallellt med att åtgärda det som står på listan ska jag också ge försvarsberedning, regering och riksdag vårt militära råd inför de beslut de har att fatta om vår framtid. Vidare har vi startat ett arbete med att tydliggöra målbilden och vår identitet liksom att beskriva den militära professionen, med den väpnade striden som grund. Dessa frågor kommer vara de viktigaste för mig under det kommande året, tillsammans med fortsatt fokus på här och nu, med krigsförbanden i centrum.

Jag vill att vi ska vara en organisation som präglas av tydliga mål, med bra arbetsklimat, där alla känner framtidstro och stolthet och att vi uppfattas som attraktiva och trovärdiga – såväl internt som externt.

Avslutningsvis hoppas jag att du som läsare får det precis så som du vill ha det under stundande ledighet. Glöm inte att sända en tanke till dem som är i tjänst – hemma eller borta – och till dem som inte längre är med oss.

Tack för dina insatser under året!

God jul, gott nytt år och väl mött igen 2014!

Sverker Göranson
Överbefälhavare

REDAKTIONEN

Försvarsmaktens personaltidning finns även på www.forsvarsmakten.se och emilia. kontakt: ff-red@mil.se telefon: 08-788 88 88 (Informationsstaben)

ansvarig utgivare
ERIK LAGERSTEN, informationsdirektör

Nästa manusstopp: 3 februari 2014
Beräknad utgivningsdag: 25 februari 2014

redaktör
DAG ENANDER
dag.enander@mil.se
Försvarsmaktens informationsstab

grafisk formgivare
INGELA BERGSTRÖM
FMV, Grafisk produktion, Stockholm

Tryckt hos Lenanders Grafiska AB

Redaktionen förbehåller sig rätten att bearbeta inkommet material. Enskilda artiklar ger inte nödvändigtvis uttryck för Försvarsmaktens officiella ståndpunkt. För ej beställt material ansvaras ej. ISSN 1100-8245

Genrebilder från Shutterstock.

45

– så många internationella övningar deltog Försvarsmakten i under 2013. Det är fem fler än året innan och nästan en fördubbling sedan 2003, då man deltog i 25 internationella övningar.

Sista stora styrkan på plats i Afghanistan

Den 1 december lämnade överste Peder Ohlson över ansvaret till den nya chefen för Nordic-Baltic Transition Support Unit, överste Micael Berner. Det innebär inte bara början för det svenska förbandet FS26 och deras uppdrag i Afghanistan utan också början på Sveriges sista stora styrkebidrag till Isaf.

Det svenska förbandet FS26 som tjänstgör i Afghanistan mellan december 2013 och maj 2014 utgör merparten av den multinationella styrkan Nordic-Baltic Transition Support Unit, NB TSU. Ett förband som består av soldater från både Sverige, Norge, Finland och Lettland. Den huvudsakliga uppgiften för förbandet är att utbilda och bistå med råd till de afghanska säkerhetsstyrkorna i syfte att fortsatt utveckla deras förmåga att självständigt ansvara för säkerheten i landet. Uppgifterna för FS26 kommer dock att skilja sig en del från tidigare svenska styrkebidrag.

Vid utgången av 2014 kommer Isaf att avslutas och det svenska militära bidraget ska i sin nuvarande utformning

avslutas till sommaren 2014. Även verksamheten inom NB TSU kommer vid denna tidpunkt att avslutas. I samband med detta stängs även Camp Northern Lights. Detta betyder att FS26 allt mer kommer att flytta fokus till avrustning, planering och anpassning inför ISAF:s tillbakadragande.

FS26 blir därmed Sveriges sista stora operationella bidrag till Isaf. Det svenska engagemanget i Afghanistan kommer däremot att fortsätta men med tyngdpunkt på civilt stöd. Försvarsmakten kommer från och med nästa sommar att bidra med upp till 50 personer för det kommande bidraget till Nato, kallat Resolute Support Mission. Insatsen är en utbildningsinsats, vars fokus kommer att ligga på utbildning och rådgivning till ANSF, på stabs- och ledningsnivå. Insatsen kommer inte att ha stridande uppgifter förutom egenskydd. Utöver det

avser Sverige att bistå med över 8 miljarder kronor i utvecklings-samarbete till Afghanistan under 2015-2024. Afghanistan kommer nästa år att vara det land som får mest i utvecklingsstöd från Sverige.

TEXT: ANNA LINDH/FS 26

FOTO: MAGNUS LINDSTEDT/FS 26

– FS26 är väl förberedda och ivriga att ta över ansvaret. Jag är övertygad om att vi kommer att fortsätta det jobb och det goda samarbete gentemot ANSF på samma professionella sätt som ni, sa överste Micael Berner till sin företrädare överste Peder Ohlson vid överlämningsceremonin.

Nu går det ansöka till officersutbildning

Försvarsmakten behöver anställa fler officerare och specialistofficerare och de som uppfyller de militära behörighetskraven kan nu ansöka till officersutbildning som startar under hösten 2014.

Förutom att det går att välja inriktning mot en heltidstjänst efter examen, antingen som officer eller specialistofficer, finns det också möjlighet att anställas på deltid som reservofficer.

De senaste åren har reservofficer endast varit valbart som fortsättning för specialistofficerare men nu finns den tjänstgöringsformen valbar även efter utbildning mot officer.

Försvarsmakten erbjuder nu personer med militär behörighet att söka direkt till Specialistofficersutbildningen eller Officersprogrammet.

– Det här är en viktig rekrytering för att tillgodose Försvarsmaktens behov av framtida ledare och chefer, säger Lars Hammarlund från PROD UTB.

Ansökningsfönstret stängs 15 januari 2014.

All information om behörighetskrav och valbara utbildningsinriktningar finns på rekrytering.forsvarsmakten.se.

Strålande övning

I slutet av november samövade Tullverket och Försvarsmakten tillsammans på Älvdalens skjutfält. Syftet med övningen var att under kyliga förhållanden öva mätning av radiologiska material under olika förutsättningar. Ett andra syfte var att öva de båda myndigheternas personal tillsammans för att öka Sveriges totala förmåga att hantera situationer av denna typ.

– Om våra myndigheter måste genomföra en riktig insats tillsammans kommer vi inte att ha tid att finna varandra i samarbetet för att hantera en radiologisk händelse. Samarbetet måste vara etablerat innan vi hamnar i en svår situation. Därför är en övning tillsammans av den här typen verkligen meningsfull, säger övningsledaren Rafael Zawilinski vid Tullverket.

Att myndigheter som kan samarbeta effektivt leder till ett robustare samhälle är givet. Rafael förklarar att det självklart är så att om flera myndigheter har förmåga inom CBRN-området och kan samarbeta vid en verklig händelse så kommer naturligtvis effekten av detta myndighetsöverskridande arbete att bli högre för Sverige och skattebetalarna än

Övningens ledare Rafael Zawilinski från Tullverket. Rafael har befattningen "nationell specialist". Försvarsmakten stod för den biträdande övningsledaren genom Ralph Sandin från Totalförsvarets skyddscentrum i Umeå.

om de olika myndigheterna inte kan samordna sina insatser och samarbeta på marken.

Naturlig stegringsföljd

Efter förberedelser genomfördes momentövningar. Inom ramen för smuggling av klyvbart material in i landet fick de olika patrullerna uppgifter att lokalisera gömt material längs en längre vägsträckning. En ganska krävande uppgift som ställer krav på anpassning av hastighet

och reaktionsförmåga för att inte plötsligt ha passerat ett utslag som kan ha kommit från ett mindre kolliderande momentet skulle grupperna undersöka misstänkta containrar och där bestämma om de innehöll radioaktivt material, var i containrarna och även vilken typ av material det kunder

Tullverkets och Försvarsmaktens medarbetare samarbetade väl under övningen.

röra sig om. Här samarbetade patrullerna som för dagen bestod av personal och fordon från de två myndigheterna.

Sedan fortsatte övningen med ett helt tillämpat innehåll. Nu var det radioaktiva materialet spritt och uppgiften var att hitta och avgränsa det. Uppgiften kan tyckas enkel men kräver en hel del noggrannhet. Här hjälpte de två myndigheterna varandra genom att närma sig det aktuella området från var sitt håll och därefter ringa in det kontaminerade området.

Sammantaget blev övningen lyckad och den tillfälligt sammansatta enheten visade att den på bara ett par dagar kunde nå en förmåga att samarbeta som var relativt bra. Fler tillfällen i framtiden kommer självklart att öka denna förmåga. Detta genom möjligheter till

samövning i framtiden som måste utformas och kanske även utvidgas.

En övning av denna typ kräver också stöd från andra myndigheter. På plats fanns Strålsäkerhetsmyndigheten, Lunds universitet och FOI samt även observatörer från Polisen. CBRNE ställer höga krav på övningars kvalitet och detta var verkligen säkerställt under denna övning.

– Jag måste verkligen säga att samarbetet med Försvarsmakten under övningen har varit väldigt bra. Vi har ett mycket bra samarbete med SkyddC som jag hoppas att vi får behålla och utveckla i framtiden, säger Rafael Zawilinski.

TEXT OCH FOTO:
WILHELM GULDBRAND/SKYDDC

Stärkt veteranstöd i ny förordning

Den 21 november beslutade regeringen om att en ny förordning gällande statsbidrag till frivilliga veteran-soldat- och anhörigorganisationer.

– Beslutet innebär att Försvarsmaktens möjligheter till att ge stöd till frivilliga veteransoldat- och anhörigorganisationer ökar, säger försvarsminister Karin Enström i en kommentar.

Veteransoldatpolitiken har som mål att Försvarsmaktens personal samt deras anhöriga ska få stöd före, under och efter en internationell militär insats.

” CITATET

”Ett land som i århundraden har bidragit till regional säkerhet har på mindre än ett halvt årtionde blivit en konsument av säkerhet.”

Det omdömet om Sverige och dess försvarsmakt levererar forskaren Charly Salonius-Pasternak vid Utrikespolitiska Institutet i Helsingfors.

PÅ NY POST

F 17 byggs ut

Plats för fler helikoptrar, ett nytt flygledartorn och ny transportplatta för Försvarsmaktens största flygplan. Nyligen togs första spadtaget på F 17 för att allt detta ska bli verklighet.

– Ronneby garnison kommer att bli den största flygbasen i Sverige räknat till antalet flygplan och helikoptrar, säger flottiljchef Gabor Nagy.

Enligt regeringsbeslut så ska Ronneby garnison utvecklas med fler helikoptrar för marin samverkan. Därför togs den 2 december första spadtagen för en helikopterhangar för upp mot 17 helikoptrar åt Försvarsmakten och upp till två för Sjöfartsverket, uppställningsplattor för helikoptrarna samt start- och landningsbana för helikoptrar. Dessutom byggs en ny drivmedelsförsörjningsanläggning som ska försörja det nya området i norr, ny incidentplatta för de flygplan som står i beredskap, en transportplatta stor nog att ta emot flygplan upp till C-17 Globemaster III samt en del infrastruktursåtgärder.

– Det är faktiskt en till flottilj som byggs upp med alla faciliteter, säger flygplatschef Anders Folkesson.

Helikoptrarna som placeras på F 17 är av typen Hkp14 (NH 90) och Hkp15 (A 109) som båda kan verka över land och vatten. Hkp15 kan även landa på fartyg.

– Närheten till marina förband är en förutsättning för att vi ska kunna öva optimalt med Hkp15, säger Magnus Westlund, chef för helikopterflottiljen.

Slutsumman för hela byggprojektet ligger på cirka 700 miljoner kronor.

TEXT: KENT LÖVING/F17

FOTO: CATHARINA BERGSELL/F17

Nu märks mejlen

Under december införs e-postmärkning på arbetsplatsdatorn för hela Försvarsmakten. Det betyder att alla mejl som skickas via Outlook ska klassificeras innan de skickas iväg enligt tre märkningar: ej sekretess enligt OSL [ES], sekretessklassificerad [SK] och ej bedömd [EB].

[ES]-klassificerad e-post kan skickas till mottagare på Internet, medan e-postbrev som klassificerats som [SK] eller [EB] endast kan skickas till andra mottagare som har @mil.se i sin mottagaradress. En plug-in till Outlook kommer automatiskt installeras på din FMAP. Mer information och en lathund finns på intranätet emilia.

Försvarsmakten placerar överste **Rikard Askstedt** som chef MHS Karlberg från och med 1 januari 2014 och tills vidare, dock längst till och med 31 mars 2017.

Försvarsmakten placerar kommandörkapten **Jens Nyqvist** som chef för första ubåtsflottiljen under perioden 1 december 2013 och tills vidare, dock längst till och med 31 december 2018. Vid tillträddandet på befattningen befordras Jens Nyqvist till kommandör.

Överste **Matthias Landström** ställs till C INSATS förfogande för tjänstgöring i FS 26/27 med placering DirOps i RC N, Isaf under tiden 3 mars till och med 21 september 2014.

Försvarsmakten placerar **Rebecca Ingmarsdotter** som chef LEDS PRIO i Högkvarteret under perioden 1 december 2013 och tills vidare, dock längst till och med 31 december 2015. Befattningen är i nivå CF 6.

Försvarsmakten ställer generalmajor **Per Lodin** till FMV förfogande för tidsbegränsad anställning som yrkesofficer och placering som chef för Strategisk materielledning tillika chef IML under tiden 1 april 2014 till 31 mars 2017.

Försvarsmakten befordrar överste **Mats Ström** till brigadgeneral från och med 1 januari 2014. Mats Ström ställs till FMV förfogande från och med 1 december 2013 fram till 31 december 2016.

Försvarsmakten placerar överste **Örjan Nilsson** som stf chef PROD LOG vid Högkvarteret under perioden 1 januari 2014 och tills vidare, dock längst till och med 31 mars 2018.

Överste **Anders Svensson** ställs till C INSATS förfogande för tjänstgöring som Deputy Commander EUTM Somalia med placering i Mogadishu under tiden 6 januari till och med 31 december 2014.

Försvarsmakten placerar överste **Ulf Jonsson** som stabschef vid PROD ARME vid Högkvarteret under perioden 1 januari 2014 och tills vidare, dock längst till och med 31 mars 2019.

Försvarsmakten placerar konteramiral **Anders Grenstad** som stf chef LEDS INRI vid Högkvarteret under perioden 25 november 2013 och tills vidare, dock längst till och med 31 juli 2019.

Försvarsmakten placerar överste **Anders Edqvist** som stf chef för LEDS PRIO i Högkvarteret under perioden 1 januari 2014 och tills vidare, dock längst till och med 31 december 2015.

Försvarsmakten placerar flottiljamiral **Thomas Engevall** till förfogande hos C PROD vid Högkvarteret under perioden 1 januari och tills vidare, dock längst till och med 31 december 2013 samt som Försvarsmaktens logistikchef från och med 1 januari 2014 tills vidare dock längst till och med 31 december 2018. Vid samma tidpunkt befordras Engevall till konteramiral.

Försvarsmakten placerar överste **Anders Brunberg** som stabsofficer vid PROD LOG vid Högkvarteret under perioden 1 februari 2014 och tills vidare, dock längst till och med 28 februari 2017.

Försvarsmakten placerar överste **Anders Löfberg** som chef LEDS INRI FP vid Högkvarteret under perioden 1 december 2013 och tills vidare, dock längst till och med 31 mars 2020.

Försvarsmakten placerar överste **Torgny Henrysson** som chef vid FMLOG under perioden 1 januari 2014 och tills vidare, dock längst till och med 28 februari 2016.

Försvarsmakten placerar överste **Anders Widuss** som chef J 5 vid FMLOG stab under perioden 23 september 2013 och tills vidare, dock längst till och med 1 mars 2018.

Överste **Ulf Siverstedt** ställs till C INSATS förfogande för tjänstgöring i FS 26 med placering som Chief of Staff vid ANSF Directorate, Isaf DACOS JOPS, HQ IJC, Isaf under tiden 14 januari till och med 4 augusti 2014.

”Vad vi gjorde kommer jag minnas länge”

Mat. Vatten. Människor. Diesel. Bilar. Maskiner. Och mycket mer. Allt har Försvarsmaktens Hercules-plan flugit i det tyfondrabbade Filippinerna.

– Här gjorde vi verkligen skillnad. Här räddade vi liv, säger Anders Stenström, lastmästare under FF01.

Förödelsen var enorm efter att vindbyar med hastigheter upp emot 350 kilometer i timmer dragit fram över den filippinska övärlden.

Förödelsen – och hjälpbehovet. På uppdrag av Myndigheten för Samhällsskydd och beredskap (MSB) flögs därför två av Försvarsmaktens transportplaner till Filippinerna, det första för att föra ner materiel medan det andra skulle sättas in i verksamheten på plats. Anders Stenström var lastmästare i en av de två besättningar som flög planet under insatsen och kom ner till insatsområdet den 14 november.

– Man kan beskriva tyfonens framfart som om någon där uppe tagit en brödkavel, fem mil bred och bara rullat fram över

Maximalt antal passagerare i en Hercules är 88, men nu flögs cirka 110 personer åt gången. Det sägs att när amerikanerna evakuerade sig ut ur Vietnam, så packade de runt 400 passagerare i en Hercules.

marken. De flesta byggnaderna var förstörda, liksom småsaker som all belysning på landningsbanorna dit hjälpen skulle fram.

Därför flögs alla uppdrag i dagsljus, från sextiden på morgonen till sex på kvällen och normalt flögs minst tre uppdrag per dag från Cebu, dit alla större flygplanslaster kom och ut till drabbade platser som Tacloban och Ormoc.

– Att bokstavligen få bära ut rispåsarna till de behövande i Tacloban är något jag är glad över att ha fått uppleva. Jag har aldrig känt en större stolthet över att få vara med under en insats, säger Anders som jobbat som lastmästare sedan 2005.

De flesta byggnaderna var jämnade med marken – så också flygledartornet i Ormoc, men nu ersatt med ett bord, två stolar och två amerikanska flygledare.

Och det fungerade alldeles utmärkt.

– Jag anade att de var specialförbandare, så för dem var stolarna ren lyx. De var vår garanti för att vi och alla andra skulle

kunna starta och landa säkert, vilket vi också gjorde.

Under insatsen har Försvarsmaktens Hercules flugit 20 dagar i sträck, transporterat fler än 2300 passagerare och fraktat mer än 450 000 kilo gods – men mycket hjälp behövs fortfarande till Filippinerna.

– Det akuta skeendet är avklarat men de fantastiska människorna jag mötte där har förlorat familjemedlemmar, försörjningsmöjligheter och bostäder. De behöver fortfarande stöd och hjälp, säger Anders Stenström.

TEXT: DAG ENANDER/INFOS
FOTO: ANDERS STENSTRÖM/F7

Så kallad selfie av Anders Stenström under urlastning av ris.

”Flygtornet” i Ormoc, något spartanskt men fullt fungerade. Motorcykeln fanns där så att en av soldaterna/flygledarna kunde inspektera landningsbanan.

TRE SÄTT ATT HJÄLPA I JULETID

- <http://www.raddabarnen.se/stod-oss/katastroffonden/>
- <http://www.redcross.se/teman/filippinerna/akutinsamling-fillippinerna/> eller SMS:a 'AKUT FILIPPINERNA' till 72 900 och skänk 50 kronor
- <http://unicef.se/ge-pengar/katastrofhjalp-tyfon>

Slutförhandlat om skärgårdsskjutfältet

Staten använde Käsö som karantänplats från tidigt 1800-tal till 1930-talet då försvaret började bedriva utbildning och övningsverksamhet här. På ön finns bland annat hamn, förlägningsplatser samt kök och matsal.

Den 27 november lämnade Fortifikationsverket in ansökan till regeringen om expropriation i Göteborgs skärgård på Försvarmaktens uppdrag. Det blev slutpunkten på en lång tids förhandlingar om Käsö och skärgårdsskjutfältet.

Det hela började för några år sedan. Till mångas förvåning beslöt hovrätten 2009 att Käsö med omgivande vattenområde och småöar inte alls ägdes av staten – utan av fastighetsägare på grannön Brännö. När domen vann laga kraft 2010 stod Försvarmakten inför ett faktum: Vi har inte längre självklar tillgång till navet i skjutfältet i Göteborgs södra skärgård.

Skjutfältet är det enda området på västkusten där övningar kan hållas med skarp ammunition i skärgårdsmiljö. Utan Käsö blir skjutfältet för litet för att öva med förband av bataljons storlek vilket är nödvändigt för att upprätthålla stridsförmågan. Det är från Käsö övningar leds och säkerheten övervakas vid skarpskjutning.

– Självklart måste lokala förband ha

möjlighet att på plats – självständigt eller tillsammans med sjöstridsförband – öva i uppgiften att skydda Göteborgs viktiga hamninlopp, ja hela västkusten. Det finns inga alternativ, säger Bengt Svensson, Försvarmaktens förbandsproduktionschef.

Ansökningarna om expropriation handlar om att staten ska äga Käsö, samt om rätten att få avlysa i riskområdet i samband med övningar. Expropriation är en sista åtgärd efter att Fortifikationsverket utan framgång försökt köpa Käsö samt skriva långsiktiga avtal med de berörda fastighetsägarna. Motkravet har bland annat varit en kraftig sänkning av antalet skjutdagar per år jämfört med det maxtak Försvarmakten ansökt om i ett miljötillstånd. Ett miljötillstånd som för övrigt godkändes av länsstyrelsen 2010 men som nu ligger överklagat för beslut på regeringens bord.

18 – eller 100 miljoner?

I oktober la Brännö bys samfällighetsförening ut Käsö till försäljning för högstbjudande. I prospektet framgår att de förväntar sig ett pris kring 100 miljoner, vilket kan jämföras med de 18 miljoner som Fortifikationsverket erbjudit efter värdering av ön med förutsättning-

en att byggnaderna ägs av staten, är statliga byggnadsminnen och att ingen nybyggnation får göras.

– Expropriation kan ta lång tid och vi hade önskat en snabbare lösning på frivillig väg. Men vi har inte råd nu att förlora mer tid och det är viktigt att vi säkerställer tillgången till samma område där vi varit sedan andra världskriget, säger Bengt Svensson.

TEXT: KRISTINA ÅSTRAND BOHMAN/INFOS

FOTO: ULRIKA ROOS/FÖMEDC

EXPROPRIATION

Innebär att en fastighetsägare tvingas mot ersättning avstå från fastigheten eller delar av den, antingen äganderätten eller nyttjanderätt.

Senast expropriation ansöktes för försvarsändamål var 2008. Försvarmakten behövde kunna avlysa områden vid skarpskjutningar på Boden södra skjutfält. Regeringen gav tillstånd 2010, men parterna kom istället överens om ett markbyte. Före detta ärende hade ingen expropriation gjorts sedan början av 1980-talet.

Som fastighetsförvaltande myndighet ansöker Fortifikationsverket hos regeringen om tillstånd till expropriation. Efter tillstånd kan de gå vidare till mark- och miljödomstolen som prövar frågan om ersättning och tillträde.

Ja tack, gärna ett försvar

– bara det inte stör

Protester, politiska frågor och motioner.

Det är ständig debatt kring våra skjutfält och flygplatser. Den senaste tiden har skärgårdsskjutfältet i Göteborg och skjutmålet Hammaren i Vättern legat främst i skottlinjen.

Folke Borgh vet hur debatten kan bölja efter att ha jobbat med miljö-tillstånd sedan slutet av 1970-talet. Han pekar på vikten av förebyggande arbete. Miljöprövningsenheten som Folke är chef över, stöder Högkvarteret med att bereda översiktsplaner, detaljplaner och bygglov. Något som kommer i en aldrig sinande ström från kommuner runt om i landet.

– Försvarsmakten får aldrig slappna av. Vi måste ständigt bevaka våra intressen så att verksamheten inte drabbas av inskränkningar på sikt vid nya miljöprövningar, genom att bostäder tillåts i bullerstörda områden. Annars riskerar myndigheten att sitta med Svarte Petter eftersom kommunerna inte har något ansvar för olämplig planering, säger han.

En väckarklocka som Folke brukar använda som exempel var 1978 när man efter påtryckningar tillät att villor byggdes i närheten av skjutbanorna vid 113 i Falun. Landstinget ville locka läkare till sjukhuset med attraktiva bostäder. Efter kla-

gomål om störningar redan ett halvår efter inflyttning, slutade den historien 1980 med att en skjutbana fick stängas och övriga skjutbanor fick restriktioner efter miljöbeslut av länsstyrelsen.

Tar höjd från början

Miljöprocessen är tidsödande. Nyligen meddelade regeringen beslut med bifall till civil flygtrafik på Uppsala flygplats, men fortfarande ligger många överklagade miljötillstånd från 2008 eller tidigare och väntar på beslut. Ett exempel är Bodens södra skjutfält som har ett 80-tal överklaganden.

– Enligt miljöbalken måste vi ha miljö-tillstånd för våra flottflygplatser och alla skjutfält där vi spränger eller skjuter med grovkalibrig ammunition, som exempelvis granatgevär, automatkanon eller haubits, förklarar Folke Borgh.

Eftersom det tar så lång tid att få igenom nya tillstånd tar Försvarsmakten från början höjd för att det kan uppkomma förändringar och större behov vissa

år i framtiden eller vid ett försämrat omvärldsläge.

– Det är mänskligt att närboende blir oroade över antalet skjutdagar, skott och utsläppsmängder som vi ansöker om. Många saknar kunskap om vår verksamhet och har svårt att föreställa sig hur det kommer bli. När tillstånden väl är i mål och verksamheten rullar, brukar det lugna ned sig. Mönstret återupprepar sig gång på gång.

Skrämmer med Nato

Vid det här laget har Folke hört alla argument vid protester. Det brukar börja med miljön, barnen, begränsningar av byggmöjligheter, djur och natur för att i slutändan ofta handla mer om förlorat värde på fastigheter och ersättningskrav. Ett skrämselfragment kan vara att det kommer hållas stora internationella övningar.

– Vid miljöprövningar upplyser vi om att det kan vara utländska styrkor som deltar i övningar. Detta faktum vill vissa göra politik på. Sanningen är att om regeringen tar beslut om att vi ska genom-

Folke Borgh

föra en samövning med andra länder i Sverige, måste ändå miljötilståndet följas – och ansvaret ligger kvar hos Försvarsmakten.

Öva någon annanstans

I budgetpropositionen 2011 var regeringen tydlig med att Försvarsmakten nu och i framtiden måste ha tillgång till övnings- och skjutfält med skilda naturtyper och terrängförhållanden i olika delar av landet.

– Det betyder att vi ska ha kvar övnings- och skjutfält även om det inte längre finns något utbildningsförband i närheten. Detta applåderas självklart inte av berörda kommuner. Det inskränker ju på deras möjligheter att utveckla och etablera nybebyggelse. ”Ni kan väl öva någon annanstans” brukar vara en vanlig åsikt.

”Öva i Norrland” säger man i Skåne, och tvärtom säger man i Norrland.

Vid kontakter med tjänstemän på kommuner och länsstyrelser förvånas Folke Borgh av vilken okunskap det finns om Försvarsmaktens verksamhet. Det finns till och med de som tror att vi fortfarande utbildar värnpliktiga. Om Folke Borg fick önska, skulle han vilja att övnings- och skjutfält så långt möjligt kopplades till de förband som har möjlighet att ha lokala kontakter.

– På många platser har vi tyvärr efter förbandsnedläggningarna, tappat de naturliga kontaktytorna och de lokala nätverken för informationsutbyte. Man kan inte överskatta värdet av den lokala förankringen, endast underskatta bristen på den.

TEXT: KRISTINA ÅSTRAND BOHMAN/INFO

FOTO: JOHAN LUNDAHL/COMCAM

MILJÖPRÖVNINGSENHETEN, MPE

Ger stöd till hela Försvarsmakten inom infrastrukturfunktionen. Funktionsleds av HKV PROD INFRA och är placerad vid LedR.

Personal: två miljöjurister, tre projektsamordnare och en administratör/ekonomihandläggare.

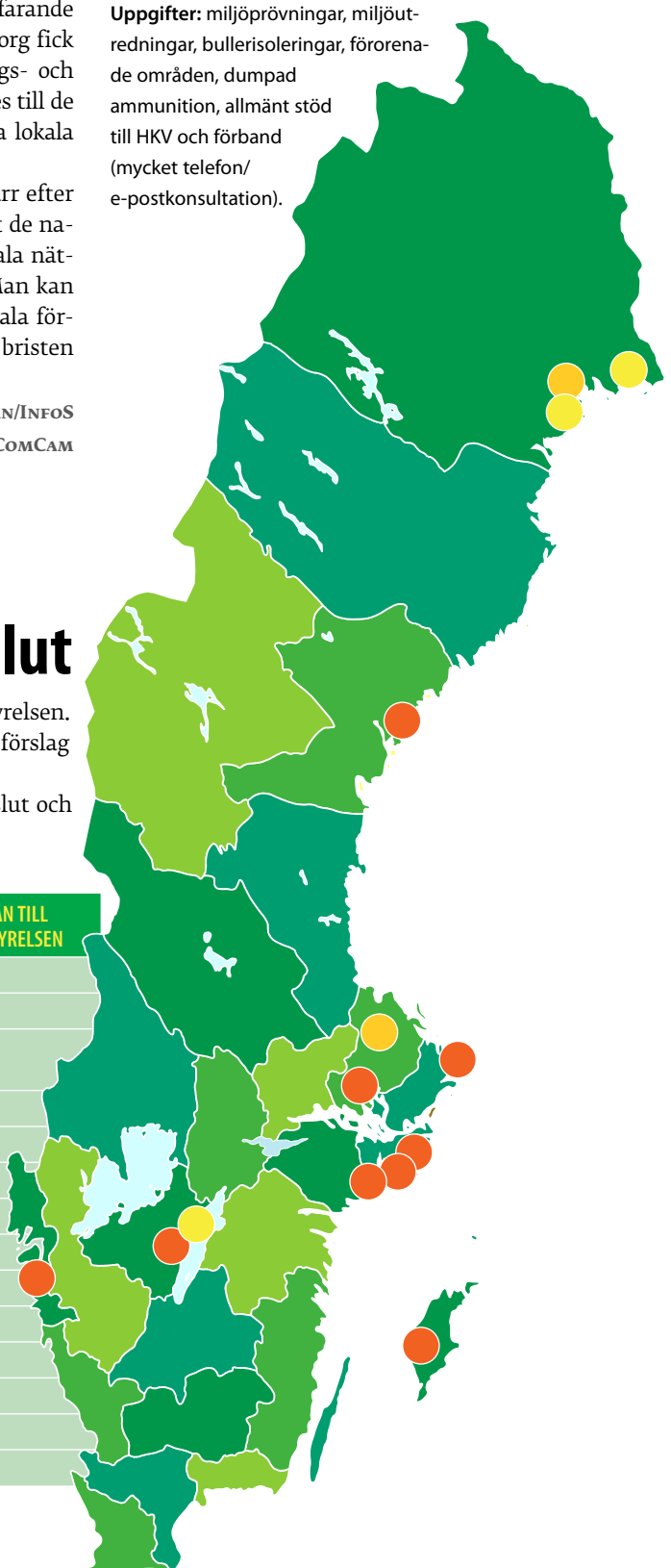
Uppgifter: miljöprövningar, miljöutredningar, bullerisoleringar, förorenade områden, dumpad ammunition, allmänt stöd till HKV och förband (mycket telefon/e-postkonsultation).

Miljötilstånd som väntar på beslut

Försvarsmakten lämnar ansökan för miljötilstånd för beslut hos länsstyrelsen. Överklagande kan göras till mark- och miljödomstolen som i sin tur skriver förslag till beslut hos regeringen.

Kartan visar var tillstånden för olika flygplatser och skjutfält ligger för beslut och vilket år ansökan lämnades till länsstyrelsen.

KOMMUN	FLYGPLATS ELLER SKJUTFÄLT	VAR ÄRENDET LIGGER	ANSÖKAN TILL LÄNSSTYRELSEN
Kalix och Överkalix	Lomben och Orrträsk	länsstyrelsen	2008
Boden	Boden Södra och Kusträck	mark- och miljödomstolen	2008
Luleå	Junkön skjutmål för flyg	länsstyrelsen (beslut 22 november 2013)	2008
Härnösand	Härnön och Skärsviken	regeringen	2008
Tierp	Marma	mark- och miljödomstolen	2008
Enköping	Veckholm	regeringen	2005
Norrhälje	Väddö, Roten och Söderarm	regeringen	2005
Värmdö	Korsö	regeringen	2005
Haninge	Stabbo och Mellsten	regeringen	2005
Trosa	Askö	regeringen	2005
Gotland	Tofta	regeringen	2008
Karlsborg	Karlsborgs flygplats	regeringen	2010
Karlsborg	Hammaren skjutmål för flyg	länsstyrelsen	2012
Göteborg	Göteborgs skärgård	regeringen	2008

Jubileum för yngsta jägarna

1983 var året då både Björn Borg och Ebba Grön slutade spela.

Samma år ryckte de första flygbasjägarna in. Nu firar de 30 år som förband.

bination med låg eller ingen närvaro av egna förband. Båda rollerna har förekommit inom bland annat Nordic Battlegroup, evakueringen av civila från Libyen våren 2011 samt i Afghanistan sommaren 2012.

30 år senare finns flygbasjägarna fortfarande kvar – nu på F17, men när det är dags för Lodjursmarschen i november så sker den sedan 20 år med samma sträckning i trakterna runt Sätenäs. I år var det 14 taggade soldater som gick den med start tors-

dag kväll. Samtliga klarade den och gräulerades av ett 100-tal gamla flygbasjägare som samlas för att fira förbandets 30-årsjubileum, arrangerat av kamratföreningen och flygbasjägarkompaniet.

Under helgen hölls kamratföreningens årsmöte, som följdes av basketceremoni för de soldater som genomfört Lodjursmarschen. Därefter väntade middag och minnesutbyten på mässen.

Chefen för Flygbasjägarkompaniet, major Andreas Davidsson poängterade det goda samarbetet med kamratföreningen inte bara när det kommer till arrangera en jubileumsmiddag.

– Jag får på ett lätt sätt tillgång till attraktiva människor för rekrytering till förbandet. Dessutom finns det mycket insatserfarenhet bland kamratföreningens medlemmar, något som jag hoppas kunna använda oss av i veteran- och anhörigstöd.

TEXT: TOBIAS FAHLÉN

FOTO: TOBIAS FAHLÉN OCH JOHAN LUNDAHL/COMCAM

Medlemmar ur kamratföreningen gratulerar soldater på kompaniet till väl genomförd lodjursmarsch

När Basgo-systemet infördes inom flygvapnet i början av 1980-talet var det för att ”skydda genom att sprida”, det vill säga genom att sprida ut flygplanen på marken så minskades hotet från luften. Samtidigt uppstod en ny hotbild från motståndarens spanings- och sabotageförband – flygbasjägarna var födda, med bas på F7.

Flygbasjägarnas viktigaste sensor för att upptäcka fiendelig närvaro är människans bästa vän, hunden. Så har det varit sedan starten och är så fortfarande. 2006 tillkom två nya uppgifter; Undsättning av egen personal, exempelvis piloter som skjuter ut sig över ett fiendligt område, samt flygsäkring, som innebär skydd åt transportflyg och helikoptrar som opererar på platser där hotbilden är hög i kom-

FAKTA: FLYGBASJÄGARE

Sedan tillkomsten 1983 har man använt sig av hunden som den främsta hjälpmedel för att upptäcka och lokalisera mänsklig närvaro. Stridstekniken byggde på upptäckt av spår från människa som förföljdes. De grupper som inte genomförde själva förföljningen försökte aktivt ta strid med motståndaren innan denne nådde sitt målområde, samtidigt som övriga delar av markförsvaret runt flygbasen grupperades för att försvara viktiga installationer på flygbasen. Idag är uppgiften framförallt inriktad på att leverera underrättelser om säkerhetshotande verksamhet i anslutning till flygvapnets baser och anläggningar. Hunden används fortfarande av Flygbasjägarkompaniet, som den enskilt viktigaste sensorn för att fastställa förekomst och position på människor, materiel och ammunition. Nästa komponent som alltid varit i fokus är den enskilde soldatens färdighet som soldat. Den sista helt avgörande delen för att kunna lösa dagens uppgifter är patrulltjänsten, patrullens stridsteknik och uppträdande i den miljö de verkar för tillfället.

Sedan starten har cirka 1 500 flygbasjägare utbildats vid F7 och F17.

INTE BARA SOLDATER

I framtiden har Försvarsmakten fler tidvis tjänstgörande soldater och sjömän än tidigare.

Men hur bra är de och varför väljer de att bara bära uniform ibland? Försvarets forum fick svaren under årets sista storövning.

NÅGONSTANS I NORDVÄSTRA SKÅNE, 14 NOVEMBER 19:38

En är murare.

En annan är fastighetsmäklare.

En tredje reparerar godslok.

Men de är också soldater i 13:e underrättelsepluton, 32:a underrättelsebataljonen på K3.

Och alla är de tidvis tjänstgörande soldater och gruppbefäl – alla utom plutonschefen.

Just nu befinner de sig på en fullmånsupplyst strand. Övningen Joint Challenge 13 går in på sina sista dygn. Några mil söderut, vid Ravlunda skjutfält hörs det åskliknande knallarna från

det tunga artilleriet, i det här fallet norska 155 millimeters haubitsar. För jägarsoldater är det närmast en dödssynd att höras eller synas. De har under hela dagen smygt sig fram till den här punkten för att bli upphämtade av RIB-båtar för att sedan transporteras under ett par timmar till en landstigningsplats. De har inte sovit sedan i går morse och några av dem börjar få tusenetersblicken.

Förbandschefen Dag Lidén kommer göra dem sällskap under båtfärden, främst för att få en möjlighet att byta några ord med "sina" soldater.

– Det är viktigt att vi befäl syns bland soldaterna, i synnerhet bland dem som inte är kontinuerligt tjänstgörande, säger han.

Soldaterna säger dock inget. Istället gör de småirriterat gester till de blågula att vara tystare. JC13 är en övning men 13:e underrättelsepluton tar den på allvar.

En av soldaterna är Oscar Karlflo. I vanliga fall är han politisk sekreterare i riksdagen. Den här veckan har han bytt maktens korridorer mot maskeringsfärg i ansiktet och sömnbrist. >>>

- Jag trivdes väldigt bra under värnplikten på K3 för sex år sedan, det är en förklaring till att jag är här. Sedan ser jag det som att jag som tidvis tjänstgörande får det bästa av två världar, jag kan kombinera en civil karriär med att få göra roliga saker i M/90. Och även om det är kul att komma tillbaka till Karlsborg så är det kanske inte stället jag skulle vilja bo på.

Han och kollegorna har varit inkallade sex gånger sedan i augusti 2012. Under den här övningen ska de funktionstestas om de har de kunskaper som de ska inneha.

Så vad säger kollegorna i riksdagen när Oscar drar iväg på övning - vet de vad tidvis tjänstgörande soldat eller sjöman egentligen innebär?

- De är intresserade när jag berättar, men kunskaperna om GSS/T är bristfälliga i hela samhället och riksdagen är inget undantag. Jag tror att många svenskar precis börjat förstå att vi inte längre har värnpliktiga.

GARANTERAT TAXFREE-FRI BÅTFÄRD.

SPÄND SPANING.

MORGONSAMLING. OCH TROTS TRÖTTTHET, ETT LEENDE.

NÅGON ANNANSTANS I NORDVÄSTRA SKÅNE, 14 NOVEMBER 23:12

Om olyckan skulle vara framme precis just nu, så är det på en åker bakom en rallycrossbana en bit söder om Kristianstad du vill vara. Här finns nämligen regionens absolut främsta sjukvårdresurser för tillfället i form av en av tre lätta traumagrupper som tillhör 32:a underrättelsebataljonen.

Wilhelm Walquist

Anestesi- och akutmårdsläkaren Wilhelm Walquist vid Centrallasarettet i Västerås kryper ur ett tält, drar runt AK-5:an till bröstet och svarar på den självklara men inte ställda frågan.

- Visst vet jag att jag skulle tjänat dubbelt så mycket under en jobbvecka i Norge än här. Men jag var värnpliktigt KB på fallskärmsjägarskolan och det bildas ett speciellt kitt på K3, även om det är snart 20 år sedan jag gjorde lumen.

Han visar runt i traumatältet som har kapacitet att ta emot två svårt skadade patienter. Målet här är att stabilisera och inleda behandling under den kritiska första timmen efter skadetillfället. Här kan man intubera, traketomera (göra strupsnitt), stoppa alla yttre blödningar och tillföra både kalla och varma dropp såväl som blod. Och allt är skarpt - om behovet skulle uppstå under övningen så finns all utrustning och medicin här.

Så vad, förutom det där osynliga kittet, får Wilhelm att ignorera norska kronor och familjens tveksamhet och istället stå här på en lerig betäcker?

- Jag får till exempelvis lära mig saker inom akutmård här, som stick- och skjutskador som inte går att lära sig lika bra civilt. Det beror mycket på Sjukvårdsskolan i Karlsborg som håller mycket hög kvalitet. Men det är otroligt viktigt att vi alla som är tidvis tjänstgörande

upplever den tiden vi gör inom Försvarsmakten som givande och utvecklande.

Kollegan Mathias Andersson, till vardags ambulansskötare i Hällefors, håller med.

- Jag åkte på insats till Afghanistan med FS 22. Det var en gammal dröm som gick i uppfyllelse. Efteråt tog K3, som var uppsättande förband för styrkan kontakt med mig och undrade om jag inte var intresserad av att bli tidvis tjänstgörande soldat.

FAKTA GSS/T

GSS/T kombinerar en anställning i Försvarsmakten parallellt med en civil tjänst och karriär. Hur mycket man ska tjänstgöra bestäms i en årlig tjänstgöringsplan. Grundlönen är individuellt satt, kopplad till befattning, arbetsguppfiger samt hur och var personen arbetar. Extra ersättning vid övningar, beredskap och insats ges. Vid årsskiftet finns 2 500 GSS/T medan måltalet är 9 500 tidvis tjänstgörande soldater och sjömän.

ELDAVBROTT!

ELD!

MINERING I MORGONDIMMAN.

TYST DIRIGENT.

BAKÅT! BLIXTLÅS!

MATSALEN, RINKABY SKJUTFÄLT, 15 NOVEMBER 06:47

Han ser pigg ut, nästan som nybastad.

- Jag har inte sovit i natt men frusit desto mer. Håller man bara igång så går det, men sätt mig på en stol så slocknar jag direkt, säger K3:s förbandschef Dag Lidén glatt medan han håller i sig en kopp kaffe.

Det är genomgång mellan de blågula övningsledarna från underrättelsebataljonen och logistikbataljonen från Trängregementet i Skövde. Tanken är nämligen att 13:e underrättelseplutonen om en stund ska göra ett eldöverfall på logistikbataljonen och nu bestäms upplägget. Logistikbataljonen är beredd på att fienden finns i närheten och har placerat ut larmminor runt vägskalet där man grupperat.

- Ni måste få dem att påbörja någon form av vanlig daglig tjänstgöring. Står de fullt stridsberedda kommer 13:e bara observera och inte anfalla, säger ett blågult befäl från K3.

SÖDRA DELEN AV RINKABY SKJUTFÄLT, 15 NOVEMBER 08:35

Nattfrost glimmar i gräset när solen går upp. Långa dimstråk sveper in från havet och det är så vackert det kan bli en novembermorgon i Skåne. 13:e underrättelsepluton bryr sig knappast. De har fullt upp med att minera den väg som en förföljande fiende kan tänkas ta. Nu gäller det att nästla sig in, smälla på och dra sig tillbaka. Upprepa sedan stridsaktiviteterna under en viss tidsperiod, i det här fallet var sju timme.

- Målet är att störa. Som riktigt elaka mygg. En annan bra störande variant är att dra iväg en 80 millimeters granatkastargranat då och då, säger Thomas Lundgren, bataljonsförvaltare på K3. Just nu är han övningsledare och ser hur soldaterna beger sig iväg för att förbereda sitt eldöverfall.

Men det går sådär: Logistikbataljonen är på tårna och upptäcker jägarna innan de kommit riktigt nära. Det i kombination med en numerär överlägsenhet

innebär två skadade för 13:e underrättelseplutonen.

- Nu blir det ännu jobbigare för dem när de behöver bära på två kamrater. Och övningen är inte slut förrän i morgon. Men kvalitetsmässigt håller de här soldaterna hög klass, skillnaden mellan dem och de kontinuerligt tjänstgörande är att de sistnämnda behärskar fler metoder av underrättelseinhämtning, säger Thomas Lundgren.

Oscar Karlflo håller med, men är lite bekymrad. Trots att övningen inte är slut ser han och plutonskollegerna redan fram emot nästa, men det är oklart när den kan ske.

- Det har sagts augusti men vi vill komma in tidigare. Den kvalitén vi nu uppnått kan bara bibehållas om vi tränas kontinuerligt, säger han.

TEXT: DAG ENANDER/INFO S

FOTO: NIKLAS ENGLUND/INFO S

NUE på Must –

Hemligheten bakom Försvarets okända förband

Gustaf Wallerfelt, chef för NUE.

På Högkvarterets sjätte våning huserar Must – Militära underrättelse och säkerhetstjänsten. Här finns också Försvarets senaste och troligen mest okända krigsförband.

– NUE är alltid insatta, ofta i flera olika världsdelar samtidigt. Vi har ständigt krav på oss att leverera både här hemma och i våra insatsområden. säger Gustaf Wallerfelt, chef för förbandet.

Nationella underrättelseenheten, NUE, kom till i början av 2011 för att bland annat effektivisera och centralisera underrättelsestödet till insatschefen. Tidigare var funktionen utspridd på strategiska, operativa och taktiska nivåer.

Förbandet används i internationella insatser där Sverige har trupp eller planerar att ha militär personal. Det planerar, inhämtar, bearbetar och analyserar underrättelse- och säkerhetsunderrättelser och levererar till sina ”kunder” som de själva uttrycker det, vilket exempelvis kan vara svenska militära chefer, svenska insatta förband, multinationella chefer eller regeringskansliet.

I Afghanistan till exempel ingår de i den svenska kontingenten, men jobbar självständigt. De andra svenskarna är underställda och leds av den multinationella Isaf-chefen, men NUE-personalen leds hemifrån av Afghanistandesken vid NUE. En desk upprättas vid NUE för att stödja svenska beslutsfattare inför och under en internationell insats. Desken förser samtidigt insatsen och dess multinationella ledning med svenska underrättelser.

– Det kan till exempel handla om hotbedömningar åt de svenskar som jobbar som rådgivare till de afghanska säkerhetsstyrkorna, säger Magnus, chef för en NUE-enhet i Afghanistan under kommande rotation. På hemmaplan tjänstgör han som analytiker med fokus på samma insats och kombinationen av att jobba med samma

område utomlands och hemma gör att man tar med sig kunskaper från insatsområdet och vice versa.

– Det gör att man blir mer professionell inom sitt område helt enkelt, säger Magnus.

Personalen i NUE är en blandning av militärer och civil personal med erfarenhet från underrättelsearbete. Personer med civil bakgrund får, om så behövs, kompletterande militär utbildning.

– Mixen skapar bredd och en helhet, säger Lotta. Hon är statsvetare i botten, har jobbat flera år som analytiker och som nu är produktionsansvarig vid Afghanistandesken.

Som civil medarbetare får man 15 veckors grundkurs i soldatfärdigheter. Dessutom får de gå kurser på FM UndSäkC i Uppsala. Totalt tar det drygt ett år innan man är redo. All personal är i beredskap hela tiden och förväntas tjänstgöra utomlands tre månader per år och nio månader hemma.

Om man vill jobba skarpt med underrättelseverksamhet med fokus på analys, vill jobba både hemma och ute i fält och har en någorlunda stabil familjesituation är det ett fantastiskt spännande jobb, konstaterar Lotta.

– Ena dagen håller man presentation för högsta politiska ledningen, nästa bearbetar man en fråga som ställts av Försvarets insatschef och den tredje kanske man står och går genom hotbilderna för soldater i insatsområdet. Detta

För de flesta medarbetarna på NUE är det viktigt att inte medverka med ansikten eller efternamn.

ställer höga krav på personalen men vi upplever ofta att våra kunder är nöjda, säger hon.

På frågan vad som händer med deras uppgifter nu när insatsen i Kosovo avslutats och truppbidraget i Afghanistan krymps rejält menar Gustaf Wallerfelt att insatserna kanske blir mindre, men inte färre.

– Det kräver att NUE måste vara beredda att kunna verka i flera riktningar och dessutom behövs tid för att vidmakthålla och vidareutbilda oss.

Men varför namnet ”nationella underrättelseenheten” när ni jobbar internationellt?

– Namnet bygger på att NUE är en nationell resurs avseende underrättelse-tjänst för vår insatsverksamhet och inget annat, säger Gustaf Wallerfelt.

TEXT: JOHAN LUNDGREN/INFOS

FOTO: FÖRSVARETSMAKTEN

FAKTA: NUE

Nationella underrättelseenheten stödjer svenska beslutsfattare inför och under en internationell insats. Förbandet har byggts upp under ett antal år men var fullt operativa 2011. Det är underställt C Must. Numerären är sekretessbelagd, så också deras arbetsmetoder.

Möjligheternas och utmaningarnas utbildning

I en liten sänka i Karlbergs slottspark står ett 60-tal unga män och kvinnor i sina fältuniformer och studerar en terrängmodell över ett tänkt område som ska intas. Instruktörens röst ekar mellan de 300-åriga gamla ekarna och koncentrationen hos de samlade är märkbar.

Utbildning i ordergivning för några av Sveriges framtida officerare pågår.

På MHS Karlberg har svenska officersrare utbildats sedan 1792. Traditionerna och historien sitter bokstavligt i väggarna. Inte ens den kända amerikanska krigsakademin West Point kan klå Karlberg i utbildningstradition. Den är nämligen tio år yngre. Men i dag har utbildningen vid Karlberg bytt ut värjan och svärdet mot modernt ledarskap och forskningsbaserade studier i Försvarshögskolans regi.

Försvarshögskolan blev 1 januari 2008 en statlig högskola och då blev också officersprogrammet en treårig akademisk utbildning som leder till en yrkesexamen.

– Man skulle kunna säga att du som student och kadett på programmet får det bästa av två världar, säger major Christer Mildemberger som arbetar inom officersprogrammets ledning. Du får en gedigen vetenskapligt baserad utbildning men med stort inflytande av beprövad erfarenhet.

Lärarna är experter inom sina områden. Här blandas akademiker med praktiskt kunnig personal från Försvarsmakten. Utbildningen varvar teoretiska studier och traditionella tentor med verksamhetsförlagd utbildning på någon av Försvarsmaktens funktionsskolor. Ena dagen är du i Arvidsjaur och tränar strid i subarktisk miljö, några dagar senare sitter du med näsan i en bok om irreguljär krigföring.

Utmaning och framtidstro

Ett av de koncentrerade ansiktena i parken bakom Karlbergs slott tillhör studenten Philip Granath, 23 år från Linköping. Efter värnplikten på P4 och en utlandsmission i Afghanistan med FS21 började han plugga statsvetenskap och nationalekonomi på Stockholms universitet. Men han kunde inte riktigt släppa tankarna på ett framtida jobb inom försvaret.

– Beslutet växte fram. För mig är det viktigt att utvecklas och jag visste att officersutbildningen skulle ge mig kunskaper och verktyg för ett unikt jobb med många möjligheter och utmaningar, säger han.

Tankarna överensstämmer mycket med hur löjtnant Fredrik Bertilsson fun-

PEKA MED HELA HANDEN. MHS Karlbergs kadetter kan redan det som särskiljer civilister från blivande officerare.

derade innan han valde att söka till officersprogrammet.

– Jag var först ut i en ny kategori officerare som har en längre och mer kvalitetssäkrad utbildning och jag letade efter ett yrke som kunde bjuda på spännande utmaningar både i Sverige och utomlands.

Idag är Fredrik navigationsbefäl på HMS Visby. Och om utbildningen på Försvarshögskolan och Karlberg har han bara gott att säga.

– En av styrkorna på officersprogrammet är blandningen mellan de akademiska lärarna och de erfarna yrkesofficerarna, mellan de teoretiska studierna och de praktiska utbildningsmomenten. Och självklart den ovärderliga utbildningen i ledarskap och helhetstänkande.

– Som officer och ledare är det mitt jobb att skapa förutsättningar för att mina medarbetare själva ska kunna fatta beslut i vardagen som leder mot ett

Morgondagens officerare och kollegor utbildas på MHS Karlberg sedan 1792. På slottet Karlberg, beläget i Solna bodde också kung Karl XII i sin ungdom.

högre gemensamt mål. Det handlar inte om att detaljstyra.

Stort behov av nya officerare

Försvarsmaktens behov av nya officerare är stort. Myndigheten står inom några år inför omfattande pensionsavgångar och påfyllnad behövs. Att det är en stor utmaning att rekrytera tillräckligt många duktiga och lämpliga officersstudenter för att täppa till luckorna är inget som kan stickas under stol med. Och med en vilande värnplikt och färre utbildade soldater per år brottas även officersprogrammets ledning med de bekymmer som detta har medfört.

- Vi arbetar med att bredda rekryte-

ringen. Det går inte längre att luta sig tillbaka och invänta den mängd ansökningar som vi en gång var vana vid att få. Vi måste skapa ett intresse för utbildningen och yrket redan innan man har kommit i kontakt med Försvarsmakten och gått grundläggande militär utbildning, GMU, säger Christer Mildemberger.

Christer Mildemberger

Bra ledare och förebild

Vad är det då för egenskaper man letar efter hos en blivande officer och vilka möjligheter ger yrket?

- Vi söker bra ledare och förebilder

som inte bara kan ta ansvar för sig själva utan också för andra. Som person ska man vara stabil, mogen och motiverad med en stor portion social förmåga, berättar Christer.

- Att satsa på officersyrket ger dig en framtid med många karriärvägar och möjligheter att faktiskt jobba med något som betyder något, inte bara för dig utan också för andra och samhället. Du kommer på ett eller annat sätt vara med och påverka Försvarsmaktens jobb med att bidra till en stabilare, säkrare och tryggare värld. Både i Sverige och utomlands. Det kanske låter klyschigt, men det är sant, säger Christer.

Kadetterna, bland dem Philip Granath har rört sig vidare från terrängmodellen och ställs nu av sina instruktörer inför fiktiva situationer där det gäller att ta rätt beslut och ge rätt order. Philip tittar upp och ler lite när han får frågan om hur det är att läsa på programmet.

- Vi som studerar vid officersprogrammet är nog bland rikets mest prioriterade studenter. Vi får en gedigen utbildning och har bra förmåner. Vill man gå en utbildning där man utvecklas på alla plan; det civila, det militära och det personliga, ja då ska man välja att utbilda sig till officer.

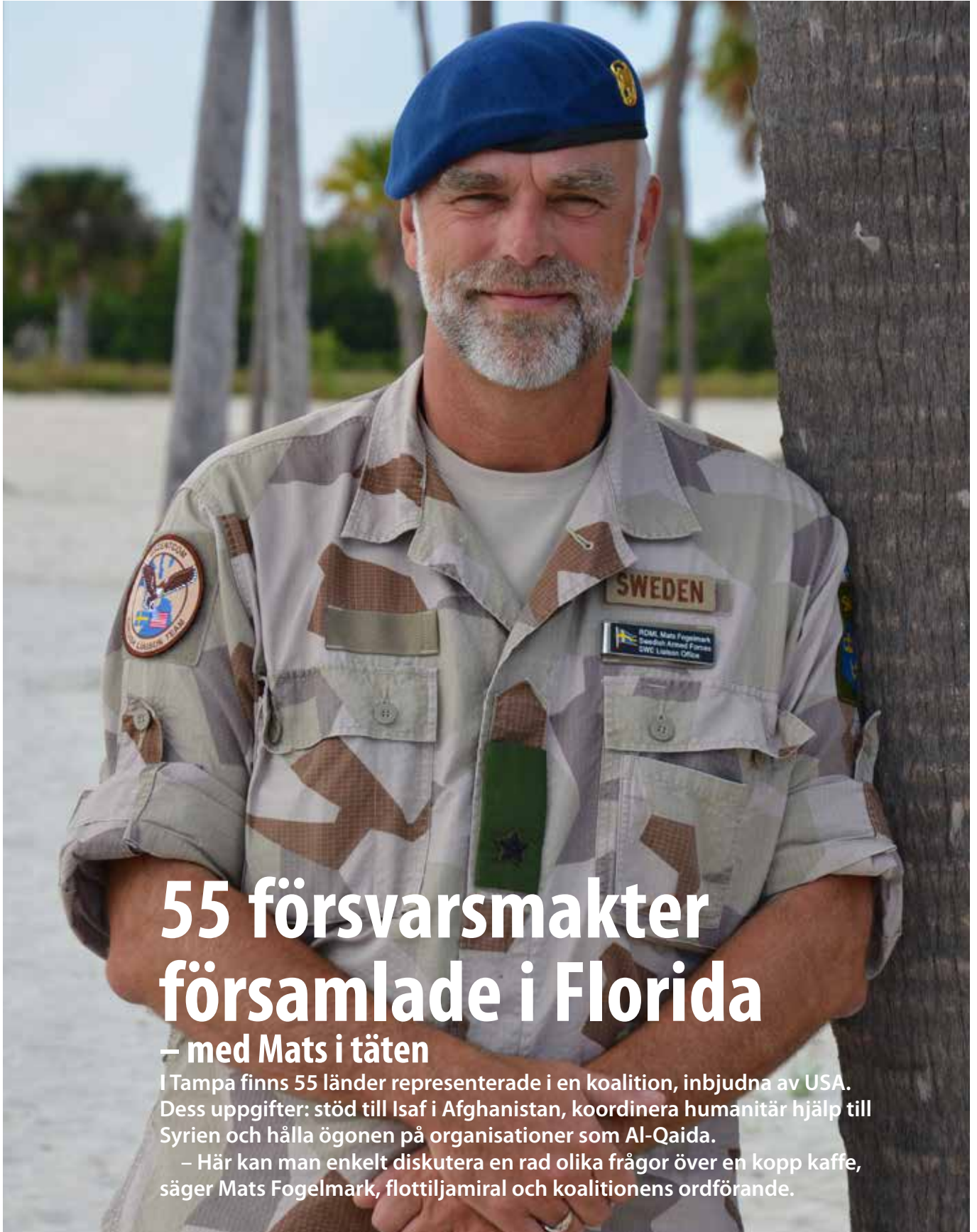
TEXT OCH FOTO:
ANNA-LENA BARD KLAUK/FHS

Lyssna. Anteckna. Lära.

FAKTA: UTBILDNINGEN TILL OFFICER

- Under utbildning till officer har du en tude-lad identitet. Du är dels högskolestudent på Försvarshögskolan men även kadett i Försvarsmakten.
- Boende, mat, hemresor, kurslitteratur och dagspenning ingår i dina förmåner.
- Ansökningsperioden för officersprogrammet som startar i augusti 2014 är öppen mellan 1 december-15 januari. Du hittar mer information och ansökningslänken på Försvarshögskolans hemsida: fhs.se
- Information om officersyrket hittar du på Försvarsmaktens hemsida: forsvarsmakten.se

55 försvarsmakter församlade i Florida

– med Mats i täten

I Tampa finns 55 länder representerade i en koalition, inbjudna av USA. Dess uppgifter: stöd till Isaf i Afghanistan, koordinera humanitär hjälp till Syrien och hålla ögonen på organisationer som Al-Qaida.

– Här kan man enkelt diskutera en rad olika frågor över en kopp kaffe, säger Mats Fogelmark, flottiljamaral och koalitionens ordförande.

”
Sverige kommer aspirera på att vara
ordförandeland fram till 2016. Vårt
mål är också att utöka och fördjupa
samarbetet mellan Sverige och USA,
något de visat stort intresse för.

I sommar byter Mats och hustrun Annette Tampa mot Peking och Pyongyang.

MacDill Airforce Base är från början hemvist för 6th Air Mobility Wing – alltså basen för det amerikanska flygvapnets strategiska tankningsresurser i form av de jättelika tankningsplanen KC-135. Dessutom återfinns här bland annat United States Central Command (CENTCOM), vars geografiska ansvarsområde omfattar Egypten, Mellanöstern (utom Israel), Iran, Gulfstaterna samt länderna som slutar på -stan. Och det är i just de här staterna som de största konflikterna förekommit de senaste decennierna, vilket inneburit en rad militära insatser från både USA och länderna i koalitionen.

Sedan ett och ett halvt år är Mats Fogelmark stationerad här.

– I första hand är alla länder här genom bilaterala samarbeten med USA,

men bonuseffekten blir att man enkelt kan ta ett snack med något av de andra 55 länderna över en kopp kaffe, säger Mats och ger ett exempel: nyligen fick han en förfrågan från Sverige om hur Georgien såg på möjligheterna att vara mellanlandningsland i och med materieltransporterna från Afghanistan.

– Då var det lätt att fråga den georgiske översten här om hur läget såg ut och om det gick att få något underhandsbesked. Det visade sig att han hade stor kunskap om vilka flygbaser i landet som skulle kunna bli aktuella, information som jag vidarebefordrade hem.

Sverige vill fortsätta ta täten

Mats och de andra ungefär 200 medlemmarna i koalitionen har en egen byggnad inne på flygbasen, uppbyggt av charmlösa kontorscontainers. Säkerheten för

att komma in i byggnaden är rigorös; ingen släpps in med kamera, mobiltelefon eller någon annan medhavd teknisk utrustning. Och vid CENTCOM:s byggnad en bit bort är det ännu strängare krav – alla inpasserade går igenom scannersutrustning som larmar om personen av misstag glömt bort att lägga av sig mobilen.

Förklaringen? Amerikanerna är livrädda för att någon nation inom koalitionen ska läcka.

– Så har inte skett och det är ibland lite väl svårt att få ta del av den information som CENTCOM sitter på. De amerikanska sekretessreglerna är annorlunda jämförda med våra, automatläget är att allt är konfidentiellt om inte annat anges.

I en blågrå lysrörsupplyst sal samlas alla länder så gott som dagligen för olika möten. Här finns alla flaggor runt väggarna och vid de långa borden står namnskyltar för alla koalitionsländer. Sverige sitter bredvid Mongoliet – ”församlingens enda trestjärniga general, tillika landets ÖB. Han var nyligen tvungen att åka hem då det var lite stökigt hemma, men kommer snart tillbaka” – och här diskuteras så vitt skilda ämnen som utvecklingen efter 2014 i Afghanistan, förmågorna hos de parter som strider i Syrien till piratbekämpning vid Afrikas horn.

– Sedan är det också stort fokus på vad som händer med den internationella närvaron vid CENTCOM efter 2014. Befintlig finansiering för koalitionen är då slut, USA betalar nämligen närvaron för en tredjedel av länderna. Därför har Pakistan åtta man här medan Sverige

UTSIKTEN FRÅN EN AV FLYGBASENS LUNCHRESTAURANGER. De serverar dock varken ärtsoppa eller pannkakor på torsdagar.

som betalar själva bara har två på plats. Allt tyder på att en mindre omfattande koalition kommer fortsätta arbetet och Sverige kommer aspirera på att vara ordförmande fram till 2016. Vårt mål är också att utöka och fördjupa samarbetet mellan Sverige och USA, något de visat stort intresse för.

Tufft att lägga bort titlar

Att Mats är koalitionen ordförande innebär stor respekt från de amerikanska värdarnas sida – något som inte minst visade sig när han en morgon skulle köra in på basen. Efter att ha legitimerat sig för vaktposten och kört några meter upptäckte han att han fått punktering på ett däck. Nej, två däck. Eller faktum var att han hade fått punka på alla fyra däck precis samtidigt.

– Jag tänkte att oddsen för det måste vara obefintliga, men det visade sig att vaktposten tryckt på fel knapp när jag körde in och fällt upp spikmattan, säger Mats.

Skrattade gjorde däremot inte flygbaschefen på MacDill när han ringde och bad "the admiral" så hemskt mycket om ursäkt – och flygbasens egen däck-

handlare fick en beställning på fyra nya däck.

Och svensk du-reform har inte riktigt nått det stora landet i väster.

– Överhuvudtaget är det svårt för amerikanska militärer att lägga bort titlarna. Jag bad flygbaschefen vid vårt första möte, en överste att kalla mig Mats. "Sorry sir, can't do that, sir" blev det ursäktande svaret.

Andra utmaningar för Mats kommer uppstå om en av de nationer som fått inbjudan till att medverka i koalitionen beslutar sig för att komma: Förutom Colombia, Irak, Libanon och Oman har också en inbjudan gått ut till Indien. Med tanke på att Pakistan redan är representerat så skulle Indiens närvaro innebära vissa logistiska utmaningar i byggnaden, för att uttrycka det diplomatiskt.

– Men det går att lösa. Vi får väl se till att de inte får kontorsrummen precis intill varandra eller sitter bredvid varandra i samlingshallen, säger Mats med ett skratt.

TEXT: DAG ENANDER/INFOS

FOTO: LENA PARKVALL/INFOS

FAKTA OM CENTCOM

USA:s försvarsmakt har delat upp världen i nio stridsområden, varav sex har ett ansvarsområde – ett specifikt geografiskt område där ansvarigt befäl kan planera och utföra militära operationer. CENTCOM:s ansvarsområde omfattar med amerikanska ögon den "centrala delen" av jordklotet, närmare bestämt Afghanistan, Bahrain, Egypten, Förenade Arabemiraten, Iran, Irak, Jemen, Jordanien, Kazakstan, Kuwait, Kirgizistan, Libanon, Oman, Pakistan, Qatar, Saudiarabien, Syrien, Tadjikistan, Turkmenistan och Uzbekistan.

Chef för CENTCOM är general Austin och bland dess tidigare chefer återfinns kända namn som generalerna Petraeus och Schwarzkopf. På CENTCOM i Tampa arbetar ungefär 5000 personer.

Bästa parkeringsplatserna utanför stormarknaden är reserverade för de som förlorat en familjemedlem i strid.

FAKTA OM MATS FOGELMARK

Ålder: 51

Bakgrund: Bassäk i botten, MP på LG, Helikopterflottiljen, INSS/J2 och Must samt internationella stationeringar i Bosnien/Kroatien (UNPROFOR) och Korea (NNSC). Från och med sommaren 2014 försvarsattaché i Kina/Nordkorea.

Familj: Hustrun Annette (med i Tampa) och vuxna dottern Malin (hemma i Sverige, har sökt till GMU/Amfibie med inryckning januari 2014).

Kör: En Victory Hammer 8-ball och en gammal Volvo. "I Florida är det inte hjälm-tvång, men väl lag på att du ska ha glasögon när du kör. Jag har självklart hjälm."

På nattduksbordet: "En svensk deckare och förhoppningsvis en hyfsat färsk svensk dagstidning som våra besökare beordras ta med sig när de hälsar på."

Favorituttryck: "Oroas icke – det löser sig alltid på något sätt."

Näst bästa platserna är reserverade för generalspersoner, något som Mats uppskattar.

Flygande elefanter

– här är F 7:s bidrag i julens storfilm

Över en miljon svenskar har köpt boken "Hundraåringen som klev ut genom fönstret och försvann". På juldagen har filmatiseringen premiär – och då spelar Försvaretsmaktens Herculesplan en viktig roll.

Författaren Jonas Jonassons debut-succé har nu alltså blivit film, regisserad av Felix Herngren och med Robert Gustavsson i huvudrollen som Allan Karlsson, den bångstyrige jubilarer som haft ett finger med i många av världshistoriens största händelser. Och när boken skulle bli film, så vände sig produktionsbolaget till F7 på Sätenäs för att få hjälp med en av filmens nyckelscener – när elefanten Sonja ska lastas ombord för vidare färd till Indonesien.

Men det visade sig att Sonja inte alls hade lust att titta in i en Hercules.

– Hon och hennes skötare vandrade hit från bondgården där de var inkvarterade, hela filmteamet stod beredda och

allt var riggat. Men så snart Sonja kom i närheten av stjärtenan så tvärnitade hon, säger Håkan Brandt på F7 som var lokal värd för inspelningsteamet.

Då hjälpte inget: inte en mjuk matta på rampen, utstrött hö för att göra det mysigare eller ens morötter och äpplen – elefanterns favoritgodis – inköpta för tusentals kronor.

Och när en elefant på knappt fyra ton inte vill gå in i en Hercules, så var det ingen som tyckte det var en bra idé att försöka övertyga henne, så det var bara för Sonja och hennes skötare att traska tillbaka till bondgården. Lösningen? Digital trickfilmning.

– Men vi har flugit elefanter förr med våra Tp84:or. För ett antal år sedan så fick kungen två elefanter i gåva från den thailändske kungen. Hans elefanter är alltid vita men vi tyckte de såg väldigt vanligt gråa ut. De hämtade vi i Frankfurt, dit de transporterats i bur. I sista sekund kom någon på att vi skulle täcka över burtaket så att elefanterna inte fick för sig att dra i några roderlinor med snablarna, säger Håkan Brandt.

Det hjälpte inte att Mia Skåringer blev polare med Sonja. Hon vägrade i alla fall att gå in i planet.

Nu finns kungens elefanter på Kolmården.

Men vad fick Försvaretsmakten ut av att hjälpa produktionsbolaget?

– De skulle även ha en rad filmsekvenser under flygning. Då fick de samtidigt filma flygsekvenser för våra behov, material som nu Försvaretsmakten via Combat Camera disponerar.

TEXT: DAG ENANDER/INFO S

FOTO: HÅKAN BRANDT/F7

FEMETTA

– testa din allmänbildning mot ledamöterna i Försvaretsmaktens ledningen. Den här gången är det C PROD, Göran Mårtenssons tur att svara. Han fick 8 poäng, men hur många får du?

ETT BILMÄRKE

5 poäng: Henry byggde de första bilarna medan Charles sålde dem. Varumärket registrerades 1906.

4 poäng: Hotades av konkurs 1971, togs därför över av staten. Året efter delades företaget upp...

3 poäng: ... i en del som bygger bilar, en annan som bygger motorer. Motorerna hittar du i...

2 poäng: flygplanet Concorde, stridsvagnen Centurion och hangarfartyget HMS Illustrious.

1 poäng: Lyxbilarnas lyxbil. Kylarprydnaden föreställer en kvinna med bakåträckta armar.

ETT LAND

5 poäng: Självständigt den 15 september 1821. Landets flagga en liggande trikolör med statsvapnet.

4 poäng: Något större än Jämtlands län. Landsnumret 506. 4,5 miljoner invånare, varav en heter...

3 poäng: ... Hernán Medford. Du som minns fotbolls-VM 1990 minns troligen hans namn...

2 poäng: Saknar sedan 1948 ett militärväsende – men har ändå ett civilgarder med militär kompetens.

1 poäng: Landets namn? "Den rika kusten". Här finns 5 procent av jordens alla växt- och djurarter.

EN FÖRFATTARE

5 poäng: Den avskydda mamman tvingade honom spela cello, pappan lärde honom jaga.

4 poäng: Pappan, liksom två syskon begick självmord. Första jobbet: reporter på Kansas City Star.

3 poäng: Ambulansförare i första världskriget, var med och befriade Paris i det andra.

2 poäng: Nobelprisvinnare.

Tjurfäktningsälskare.

Äventyrare. Pugilist.

Och suput.

1 poäng: "Klockan klämtar för dig" är en av Kirchsteigers nästan-namnes mest kända verk.

Göran svar: **ETT BILMÄRKE:** "Rolls-Royce på tre poäng, efter att ha varit fel ute med både Ford och Saab"
ETT LAND: "Costa Rica, den rika kusten på ett poäng"
EN FÖRFATTARE: "Ernest Hemingway på fyra poäng"

REPLIK I RESERVOFFICERSFRÅGAN

I senast numret av Försvarets Forum redovisas hur Försvarsmakten, genom en arbetsgrupp under ledning av brigadgeneralen Fredrik Robertsson, planerar för att i praktiken lägga ner reservofficersinstitutet. Nedläggningsplanerna framgår inte minst utifrån att Försvarsmakten anger att de framtida reservofficerarna i huvudsak ska rekryteras från förtidsavgångna yrkesofficerare – en idé som vid närmare betraktelse framstår som mycket ogenomtänkt. De planer som redovisas i artikeln är oroväckande dels därför att Försvarsmaktens nuvarande inriktning synes gå "stick i stäv" med vad regeringen under lång tid har anfört och dels riskerar en nedläggning av reservofficerskåren att allvarligt skada Försvarsmaktens förmåga att lösa sina uppgifter. Inte minst utlandstjänstgöringen ställer höga krav på kunskaper i bland annat språk, politik, religion och juridik med mera.

Regeringen har under mycket lång tid framhållit betydelsen av de tidvis tjänstgörande officerarna. Regeringens uppfattning framgår i huvudsak av de återkommande försvarsbesluten, men även av andra officiella dokument. Det kan särskilt påpekas att i försvarsbeslutet (prop. 2004/05:5) framhöll regeringen att reservofficerarna bidrar med sina civila kunskaper och erfarenheter till en ökad kompetens i Försvarsmakten. Reservofficerarnas betydelse för Försvarsmaktens anpassningsförmåga kommer att vara stor även i framtiden. Reservofficerarnas stora betydelse när det gäller att tillföra civil kompetens till det militära försvaret framhölls och vikten av en god kompetensutveckling för reservofficerarna och att denna bäst ges genom att erbjuda möjligheter till tjänstgöring. Regeringen delade Försvarsmaktens uppfattning att reservofficerarna bättre bör kunna nyttjas för tjänstgöring i grundorganisationen. En fortsatt rekrytering av reservofficerare var nödvändig dels för att kunna utjämna reservofficerarnas åldersstruktur och kunna uppfylla insatsorganisationens behov, dels för att kunna bemanna internationella insatser och behålla Försvarsmaktens förankring i samhället. Vidare ska enligt regeringen reservofficerare utnyttjas i högre grad i alla delar av Försvarsmakten – den centrala högre ledningen inkluderad. I det senaste försvarsbeslutet (prop.

2008/09:140) framhöll regeringen att Försvarsmakten inte får begränsa utnyttjandet av reservofficerare genom snäva beskrivningar av olika befattningar och det betonades åter att grundutbildningen av reservofficerare skulle återupptas.

I budgetpropositionen för år 2014 (prop. 2013/14:1) finns till utgiftsområde 6 en särskild bilaga beträffande Försvarsmaktens personalförsörjning. I bilagan framför regeringen åter samma ståndpunkter beträffande reservofficerare som tidigare har framförts enligt ovan. Försvarsmakten har under lång tid underlåtit att följa regeringen beslut och den grundläggande utbildningen av reservofficerare har legat nere under lång tid, vilket har lett fram till dagens prekära bristsituation. Försvarsmakten har dock i många sammanhang öppet och ärligt medgivit att myndigheten inte klarat av att hantera reservofficerarna. Givetvis finns det mycket goda undantag på förbandsnivå, men **systemet** med reservofficerare har Försvarsmakten misskött (jämför till exempel i bloggen "Försvarsmaktens kommenterar" av den 27 juni 2013).

Förre ÖB Håkan Syrén gav ut ett antal skrifter i vilka han gav sin (och Försvarsmaktens) syn på ett antal olika frågor. I skriften "Här och nu" redogjorde Syrén för betydelsen av reservofficerare och vikten av att Försvarsmakten förmår att frigöra sig från invanda synsätt på kompetens (det vill säga yrkesofficeren som mall) och därigenom attrahera den bästa personalen. Syrén betonade vidare att det är viktigt att få upp konkurrenstrycket. Man får utgå från att den nuvarande myndighetsledningen fortsatt delar regeringens och Syréns uppfattning.

Mot bakgrund av ovanstående kan för det första enkelt konstateras att förtidsavgångna yrkesofficerare inte kommer att matcha den kompetensbild som regeringen redan utpekat. Det utesluter givetvis inte att det i vissa specifika fall är mycket lämpligt att rekrytera på detta sätt. Dessutom innebär tvåbefälssystemet att för den taktiska officeren är den akademiska utbildningen basen för arbetet. För det andra kommer förslaget sannolikt att bli mycket dyrt eftersom behovet av inflöde av yngre yrkesofficerare kommer att bli högre om även framtida reservofficerare

rare först ska börja som yrkesofficerare. Här bör särskilt noteras regeringens beslut (FÖ2013/612/MFI) där regeringen tydligt anger att antalet yrkesofficerare ska minska och antalet reservofficerare ska öka, inte minst av kostnadsskäl. Vidare har regeringen redan i beslut (Fö2012/1794/MFI) anfört att Försvarsmakten ska beakta alternativa metoder för att utbilda officerare såsom till exempel ett ökat inslag av civil akademisk utbildning. För det tredje kan ifrågasättas om Försvarsmakten på detta sätt lyckas att rekrytera "rätt" personal. Av en rapport från Försvarets Forskningsinstitut (FOI-R-3371-SE) beställd av Försvarsdepartementet beträffande framtidens officersutbildning framgår på sidan 56 att i Sverige har de bästa eleverna från universitet- och högskola traditionellt sett sökt sig till Försvarsmakten som reservofficerare.

Med rätt uttagen personal går det att bedriva utbildning i ett mycket högt tempo. Detta har Försvarsmakten redan visat sedan länge bland annat genom utbildningen som bedrivs vid Tolkskolan och Fallskärmjögarskolan. Framtidens taktiska reservofficerare bör därför rekryteras direkt från universiteten och de ledande högskolorna. Om Försvarsmakten lyckas att attrahera de bästa studenterna från universiteten till en deltidsanställning i myndigheten är det min bedömning att en komprimerad officersutbildning i mycket högt tempo under cirka 14-15 månader (ett utbildningsår samt två somrar) kompletterat med praktisk tjänstgöring kommer att ge en framtida reservofficerskår som är såväl kostnadseffektiv som kompetent. Dessutom tillförsäkras Försvarsmakten även framgent kvalificerad civil kompetens nästan gratis.

Över ingången till aulan i universitetshuset i Uppsala finns devisen "Tänka fritt är stort men tänka rätt är större". Orden är ett citat från juristen Thomas Thorild som studerade i Uppsala på 1700-talet. Han var en provocerande och kontroversiell tänkare som väckte debatt i sin samtid. Det är nu hög tid att Försvarsmakten tänker fritt i förhållande till vad regeringen har beslutat och istället tänker rätt vad det gäller tidvis tjänstgörande officerare.

Jonas Wiberg
RO/Major vid Livgardet

Kronans knäck

Ingen jul är komplett utan hemlagat godis – och på gottbordet är knäcken ett måste. Tänk bara på att det här är godiset som kan ta knäcken på dåliga tandlagningar...

cirka 120 stycken (ett kompani)

3 dl vispgrädde

3 dl ljus sirap

3 dl strösocker

50 gram smör

1 matsked god likör, förslagsvis Grand Marnier (kan uteslutas)

100 gram skållad och hackad mandel

Blanda grädde, sirap, socker och smör i en tjockbottnad, ganska stor kastrull. Låt koka upp och håll sedan kokade på låg värme utan lock i cirka 45 minuter. Rör i smeten några gånger under tiden. Knäcksmeten är färdig när den når 120-125 grader (beroende på hur hård du vill ha den) eller klarar kulprovet. När knäcksmeten är färdig, ta kastrullen från värmen, rör i mandeln samt likör och håll upp i formar. Låt svalna till rumstemperatur innan du sätter in knäcken i kylskåpet.

Första klass

De flesta flygbolag har i sina första klass-avdelningar fåtöljer som kan förvandlas till fullt plana sängar – allt så att rockstjärnor, kungligheter och toppchefer kan få en skön tupplur. Inredningen på en av Försvarsmaktens transportplan Tp84 bjuder inte på den komforten, men lite uppfinningsrikedom från lastmästarens sida gjorde att FC01:s första uppdrag, flygningen mellan Bukarest och Larnaca blev en stunds avkoppling.

Foto: Anna Norén/ComCam

Posttidning B

FÖRSVARSMAKTEN

FÖRSVARETS FORUM, SE-107 85 STOCKHOLM

”När officersutbildningen blev en riktig högskoleutbildning sökte jag in för att förverkliga drömmen om officerskarriären. Försvarshögskolan är en fantastisk miljö, särskilt i mötet mellan civila och uniformerade studenter. I kaffekön och på torsdagspuben möts framtidens beslutsfattare.”

Fredrik Bertilsson, Sjöofficer och Navigationsbefäl på HMS Visby.

Unik högskoleutbildning för en meningsfull framtid

Officersprogrammet på Försvarshögskolan är till för dig som vill ha många möjligheter till ett viktigt arbete, är engagerad i det som händer i samhället och är beredd att göra något åt det. Officersutbildningen ger dig ett spännande yrke med en utvecklande karriär och ett utmanande ansvar i fred, kris och krig, i Sverige och internationellt. Här får du verktyg, kontakter och erfarenheter som är ovärderliga om du i framtiden vill jobba i en beslutsfattande roll.

Sista dag för ansökan till Officersprogrammet 2014 är den 15 januari 2014.

På Försvarshögskolan studerar de som kommer att förändra världen.

fhs.se

